

Hoofdproces ASG (Anti Skid Groep)

De Stichting Anti Skid Groep (ASG) helpt vliegend personeel bij het oplossen van problematisch gebruik van medicijnen, alcohol en drugs, beschermt hun carrières en bevordert daarmee de vliegveiligheid. Dit doet de ASG door te helpen met de identificatie van het probleem, te ondersteunen en begeleiden in de behandeling en terugkeer in de cockpit of cabine. De ASG is een onafhankelijke stichting, voor en door vliegend personeel, die wordt ondersteund door het onafhankelijk vertrouwensteam burgerluchtvaart, de vakverenigingen, luchtvaartmaatschappijen en de overheid.

Hieronder volgt het Hoofdproces ASG, dat de basis vormt voor de uitvoering van de ASG processen door de ASG teamleden. Het flowdiagram is ondersteunend aan het Hoofdproces. In de beschrijving wordt zo volledig mogelijk het ASG proces weergegeven. Het is echter onmogelijk om elk individueel geval volledig te vatten in een dergelijk document. De problematiek waarvoor de ASG in het leven is geroepen (te weten Problematisch Middelen Gebruik, oftewel PMG) kenmerkt zich namelijk door een enorme diversiteit. De website (www.antiskid.nl) bevat aanvullende informatie rond de werkwijze van de ASG en over de problematiek rond PMG. Indien gewenst kunnen uiteraard de betreffende ASG Team Leden ook benaderd worden voor meer informatie.

1. Melding

1.1 Inleiding

Verslaving is een progressieve ziekte, het is daarom van het grootste belang in een zo vroeg mogelijk stadium het probleem rond PMG te identificeren. Door alle betrokken partijen is afgesproken dat alle meldingen betreffende PMG bij de Stichting ASG samenkomen.

Uiteraard kan een Betrokkene te allen tijde zichzelf aanmelden indien hij* hulp zoekt bij het oplossen van een PMG probleem. Dat zou de beste oplossing zijn. Echter, in de praktijk wordt deze ziekte vaak volledig ontkend. Dit maakt de kans dat iemand zichzelf vrijwillig aanmeldt klein. Meldingen zullen dus vaak afkomstig zijn van directe collega's, naaste familieleden of vrienden. Het doen van een melding kan wellicht een schuldgevoel met zich meebrengen. Het moet echter duidelijk zijn dat een melding de Betrokkene juist een mogelijkheid biedt om hulp te ontvangen en daardoor van zijn PMG af te komen.

* Overall waar in dit document de mannelijke vorm is gebruikt dient ook de vrouwelijke gelezen te worden.

1.2 Doel

Het zo feitelijk en volledig mogelijk registreren van een melding over Problematisch Middelen Gebruik door ASG Team Leden, om deze in het Validatie proces zo goed mogelijk te kunnen beoordelen.

1.3 Werkwijze

Meldingen kunnen via diverse wegen (telefoon, e-mail, website, etc.) bij de betreffende ASG Team leden terecht komen. De melding wordt door het Team Lid vastgelegd met behulp van een Factsheet. Melders worden nadrukkelijk verzocht dat de betreffende melding daarnaast ook door de melder op schrift aan een lid van het betreffende ASG Team wordt aangeleverd. De wijze waarop de melding bij de ASG gedaan wordt speelt bij de Validatie een rol.

1.4. Vertrouwelijkheid en Anonimiteit

Om de meldingsbereidheid te waarborgen is vertrouwelijkheid en anonimiteit van groot belang. De melder zal daarom nooit vernemen wat er daadwerkelijk met de melding is gedaan. Betrokkene zal tevens nooit van informatie worden voorzien die te herleiden is naar de betreffende melder. Anonimiteit wil nadrukkelijk niet suggereren dat een melding anoniem gedaan kan worden: anonieme meldingen zullen in beginsel niet in behandeling worden genomen. Wel is alles erop gericht om de anonimiteit van de melder en van Betrokkene te waarborgen.

Het ASG team waarborgt dat van de meldingsgegevens geen kennis kan worden genomen door anderen dan de leden van het ASG team die met de behandeling van de melding zijn belast, tenzij dit noodzakelijk is door de opstelling van Betrokkene zoals beschreven op de laatste pagina van dit Hoofdproces. De leden van het ASG Team hebben daartoe een geheimhoudingsverklaring getekend.

2. Validatie

2.1 Inleiding

De ASG wil bereiken dat meldingen over PMG gerelateerde problematiek, afkomstig van collega's, familie en/of vrienden, rechtstreeks bij de ASG binnen komen. Meldingen kunnen ook binnenkomen via de bij de ASG aangesloten stakeholders*, dit vormt een meerwaarde van de ASG door bundeling van informatie. Deze meldingen zullen gevalideerd moeten worden, om een inschatting te kunnen maken hoe groot de zorg om de gezondheid van Betrokkene in relatie tot PMG is.

* Momenteel zijn dat de Koninklijke Luchtvaart Maatschappij (KLM), KLM Cityhopper (KLC), de Vereniging van Nederlandse Verkeersvliegers (VNV) en het Onafhankelijk Vertrouwensteam Burgerluchtvaart (OVV). Het Ministerie van Infrastructuur en Milieu (MinlenM) ondersteunt de Stichting, maar is geen stakeholder.

2.2 Doel

Het door het ASG Team beoordelen van de melding(en) en het vaststellen of er op grond van de inhoud van de melding(en) daadwerkelijk voldoende reden is tot zorg om over te gaan tot een Interventie.

2.3 Werkwijze

Tijdens de Validatie wordt een inschatting gemaakt of er mogelijk sprake is van PMG. Deze Validatie zal gedaan worden door minimaal twee Team Leden.

De volgende vragen dienen aan de orde te komen:

Is de melding: feitelijk, geloofwaardig en uit de eerste hand? Is er mogelijk sprake van een PMG?

De Validatie kent drie uitkomsten:

1. Er is onvoldoende reden om de bewuste melding serieus te nemen.
2. Er is onvoldoende reden om over te gaan tot een Interventie. De bewuste melding wordt dan zo volledig mogelijk gedocumenteerd voor een periode van 10 jaar bewaard, zodat een mogelijk volgende melding betreffende dezelfde Betrokkene een match krijgt en gecombineerd wordt bekeken.
3. Het ASG team besluit op basis van de bewuste melding om over te gaan tot het uitvoeren van een Interventie.

Normaliter zullen er over een bepaalde Betrokkene meerdere meldingen binnen moeten komen, alvorens de Validatie zal leiden tot een Interventie. Meerdere meldingen bieden immers meer garantie dat het inzetten van zorg een juiste keuze is en biedt de betrokken melders meer gezamenlijke bescherming van de anonimiteit. Indien echter op basis van één melding de zorg om de gezondheid van Betrokkene dermate groot is en/of de vliegveiligheid op korte termijn ernstig in gevaar dreigt te komen, kan de ASG conform de Statuten ook al op basis van één melding tot een Interventie overgaan.

2.4 Aanpassen Indeling

Als de uitkomst van de Validatie is, dat het uitvoeren van een Interventie noodzakelijk wordt geacht, zal het ASG Team in het belang van zowel Betrokkene als van de vliegveiligheid aan de werkgever van Betrokkene adviseren dat de rooster indeling van Betrokkene bij de werkgever wordt aangepast op een wijze die afscherming en vertrouwelijkheid voor anderen dan Betrokkene en het ASG team zoveel mogelijk garandeert. Dit zal ertoe leiden dat Betrokkene niet zal worden ingedeeld om te vliegen.

2.5 Verslaglegging

De melding(en) over betrokkene zullen geanonimiseerd door de coordinator naar elk teamlid afzonderlijk worden gestuurd ter beoordeling. De teamleden zullen ieder afzonderlijk hun motivatie voor of tegen Validatie terugsturen naar de coördinator.

De coördinator zal de motivaties van alle teamleden in het validatie-proces vastleggen en deze ter goedkeuring voorleggen aan het ASG Team bij de eerstvolgende ASG Team vergadering. Deze verslaglegging zal voor een periode van ten minste 5 jaar bewaard worden.

3. Interventie

3.1 Inleiding

De Interventie is erop gericht om Betrokkene op de hoogte te stellen van de aard van de melding(en) en het ASG proces uiteen te zetten. Daarnaast zal Betrokkene een duidelijke keuze worden voorgelegd tussen ofwel het volgen van het ASG traject of daar bewust van af te zien. Deze keuze wordt door Betrokkene aangegeven door het al dan niet ondertekenen van een overeenkomst met de Stichting ASG.

3.2 Doel

Betrokkene op de hoogte stellen van de aard van de melding(en) en de daaruit voortvloeiende zorgen, zonder daarbij de identiteit van de melder kenbaar te maken; Betrokkene goed informeren over de mogelijkheden voor het volgen van het ASG traject en de mogelijke consequenties van de keuze om het traject wel of niet te volgen; Betrokkene de mogelijkheid en keuze te bieden om deel te nemen aan het ASG traject.

3.3 Werkwijze

Allereerst wordt Betrokkene, bij voorkeur, door de ASG Team Coördinator telefonisch op de hoogte gebracht van het feit dat de werkgever de indeling van Betrokkene heeft aangepast, omdat er uit het Validatie proces gereede zorg rond PMG bij Betrokkene is voortgekomen. Tevens zal het doel van dit eerste gesprek zijn om met Betrokkene binnen 3 dagen een Interventie (gesprek) te plannen. De Interventie zelf zal ten minste door twee leden van het ASG Team worden uitgevoerd. Tijdens het gesprek zal Betrokkene geïnformeerd worden over de aard van de melding(en). Met het oog op de vertrouwelijkheid en de anonimiteit van de betrokken melder(s), zal alleen die informatie worden verstrekt die niet herleidbaar is tot een bepaalde situatie, gelegenheid of persoon. Een Interventie kan een heel heftige en confronterende ervaring zijn waardoor emoties soms hoog kunnen oplopen. Begeleiding en ondersteuning van degene die wordt aangesproken door de Team Leden is dan cruciaal, de Team Leden zijn daarop getraind.

3.4 Keuze

Betrokkene heeft na de Interventie 24 uur de tijd om een keuze te maken tussen ofwel volledig meewerken aan het ASG proces of daar bewust of impliciet niet voor te kiezen.

Indien voor het ASG traject wordt gekozen moet binnen deze termijn de Overeenkomst ASG-Betrokkene door Betrokkene voor "akkoord" ondertekend worden en in bezit zijn van de ASG.

3.5 Team

Er zal vervolgens binnen het aantal werkdagen dat in het gesprek en de overeenkomst is aangegeven een afspraak gemaakt worden door het ASG Team voor het laten uitvoeren van een Medische Expertise door één van de aan ASG verbonden expertise instanties of experts.

Indien Betrokkene echter bewust afziet van het voorgestelde ASG traject, zal met het oog op het waarborgen van de vliegveiligheid een lid van het ASG Team de werkgever informeren conform de procedure Informeren Werkgever.

4. Medische Expertise

4.1 Inleiding

De medische expertise bestaat uit een laboratorium onderzoek en een expertise gesprek. Het expertise gesprek dient door een deskundige met specifieke verslavingskennis (expert) te worden verricht. Dit omdat een verslaving niet zelden een uiting is van, of getriggerd wordt door, achterliggende psychopathologie.

4.2 Doel

Het door terzake deskundige specialisten medisch vast laten stellen of er sprake is van PMG. Vervolgens de Betrokkene te informeren over de uitslag. Tevens het laten opstellen van een behandeladvies aan de bedrijfsarts van Betrokkene.

4.3 Werkwijze

- a. Na de Interventie zal Betrokkene, indien deze opteert om deel te nemen aan het ASG traject, worden opgeroepen binnen de gestelde termijn een medische expertise te ondergaan.
- b. De ASG zal daartoe bij een van de aangesloten instanties/experts een expertise faciliteren. Met het tekenen van de overeenkomst geeft Betrokkene aan kennis te hebben genomen van alle opties en in te stemmen met de voorgedragen partij.
- c. Om onafhankelijkheid en objectiviteit te kunnen waarborgen zal de deskundige die de medische expertise uitvoert altijd een andere zijn dan de deskundige die deel neemt aan het Validatie proces.
- d. Het laboratoriumonderzoek conform Terminologielijst zal binnen 3 dagen na de Interventie plaats moeten vinden.
- e. Het expertise gesprek zal binnen 7 werkdagen na de Interventie plaats moeten vinden
- f. Het expertise rapport zal binnen 48 uur na afronding overgelegd worden aan de bedrijfsarts, tenzij Betrokkene doorzending blokkeert.
- g. Indien PMG geconstateerd is zal Betrokkene zich direct onder de verdere begeleiding van zijn bedrijfsarts laten stellen. Een binnen de Medische Expertise opgesteld Expertise Rapport zal ten behoeve van verdere behandeling, revalidatie en nazorg met toestemming van betrokkene worden overhandigd aan uitsluitend de bedrijfsarts van Betrokkene.
- h. In het geval er geen PMG geconstateerd is, zal het dossier voor 10 jaar worden gefiled en Betrokkene onmiddellijk door de ASG bij de werkgever worden vrij gegeven om zijn vliegende functie te hervatten.

4.4 Kosten

De kosten van de Medische Expertise kunnen in overleg met Betrokkene door de ASG worden voorgeschoten. Indien er uiteindelijk geen sprake blijkt te zijn van PMG, of terugvorderen te verstrend werkt op het genezingsproces, zal de ASG direct deze kosten voor haar rekening nemen.

4.5 Second Opinion

Indien Betrokkene zich niet kan vinden in de uitkomst van de Medische Expertise, heeft deze de mogelijkheid binnen 48 uur een second opinion aan te vragen. Deze betreft de vraag of het Medisch Expertise proces goed is doorlopen en of op basis van ditzelfde proces een juist oordeel is gekomen.

Deze tweede beoordeling wordt altijd uitgevoerd door een andere arts dan de arts die de eerste beoordeling heeft gedaan. Bij deze second opinion zullen altijd de (bloed) monsters van het eerste onderzoek gebruikt worden en zal alle bekende medische informatie gedeeld worden met de tweede arts. In het geval de tweede arts tot een andere conclusie komt dan de eerste arts, zullen zij gezamenlijk tot een definitieve beoordeling komen. Zo nodig kunnen zij daartoe een beroep doen op (mede-beoordeling door) de eerder geraadpleegde onafhankelijke medische expert. De definitieve beoordeling zal dan binnen uiterlijk 2 weken afgerond moeten worden. De werkgever wordt derhalve pas benaderd na het bekend worden van de uitslag van de second opinion en het trekken van conclusies daarvan ten aanzien van

4.6 Vliegveiligheid

Mocht binnen de ASG procedure gestuit worden op een toevallig gebleken mogelijk andere ernstige aandoening bij betrokkene die van invloed kan zijn op de vliegveiligheid, dan wordt dit uiteraard eerst vertrouwelijk met betrokkene besproken en zal dit vanwege het belang van de vliegveiligheid op gelijke wijze als PMG behandeld worden.

5. Behandeling, Revalidatie en Nazorg

5.1 Inleiding

De behandeling, revalidatie en nazorg vallen onder de formele verantwoordelijkheid van de bedrijfsarts van Betrokkene. Indien Betrokkene dat op prijs stelt wordt hij gedurende het traject van behandeling, revalidatie en nazorg door de ASG begeleidt en ondersteund.

5.2 Doel

Betrokkene veilig en gezond te laten terugkeren in zijn functie, voorzien van adequate nazorg om terugval te voorkomen.

5.3 Werkwijze

De werkwijze rond het proces van Behandeling, Revalidatie en Nazorg is de verantwoordelijkheid van de betreffende bedrijfsarts. Afhankelijk van de aard van het PMG, kan het behandelplan bestaan uit een combinatie van bijvoorbeeld klinische opname (bijv. Castle Craig, Solutions) of ambulante behandeling en monitoring. Indien Betrokkene kiest voor een actieve rol van de ASG wordt die expliciet beschreven. De Bedrijfsarts is verantwoordelijk voor de monitoring van het gehele proces en faciliteert de ASG inzet waar gewenst.

Na afloop van de behandeling kan de bedrijfsarts het nodig achten met behulp van deskundigen te laten vaststellen of de behandeling en begeleiding succesvol zijn afgerond. In dit proces kan bijvoorbeeld van Betrokkene verlangd worden dat hij voor een bepaalde periode niet heeft gebruikt. Tijdens dit proces zal tevens het medisch brevet opnieuw worden verstrekt. Hierin kunnen door de IL&T beperkingen (bijv. Operational Multi-crew License) of voorwaarden (bijv. rond nazorg) zijn opgenomen.

5.4 Rol Team Lid

Een Team Lid zal, indien gewenst, gedurende dit traject intensief contact houden met Betrokkene. In de nazorg zal de nadruk liggen op het voorkomen van terugval, het steunen in moeilijke situaties en waar nodig het actief aanmoedigen van deelname aan programma's, zoals bijvoorbeeld het programma van Alcoholics Anonymous of Narcotics Anonymous. Het is vooral deze door de ASG geleverde nazorg (begeleiding, ondersteuning en coaching) die tot goede resultaten kan leiden, zoals het vergelijkbare programma in de V.S. (HIMS) al jaren heeft bewezen.

6. Informeren Werkgever

6.1 Inleiding

Om een terugkeer naar de vliegende functie zo spoedig en zo goed mogelijk te kunnen laten verlopen, is het sterk aan te raden dat Betrokkene in elke fase meewerkt aan het ASG proces. Betrokkene heeft gedurende het hele ASG traject een keuze in het wel of niet willen meewerken. Met het oog op het kunnen waarborgen van de vliegveiligheid zoals bedoeld in de Wet Luchtvaart, Wet Luchtverkeer en de betreffende CAO's, zal een bewuste keuze van Betrokkene voor het niet willen volgen van- of meewerken aan het volledige ASG traject, moeten leiden tot het informeren van de werkgever over de feitelijke situatie. Het is niet aan de ASG maar uitsluitend aan de werkgever van Betrokkene om nader te bepalen of en zo ja, welke consequenties daaraan worden verbonden.

6.2 Doel

Het waarborgen van de vliegveiligheid in het geval Betrokkene zich niet wil conformeren aan het ASG traject en Betrokkene te informeren over de mogelijke consequenties.

6.3 Werkwijze

Het informeren van de werkgever over de zorgen die de ASG heeft m.b.t. PMG, wanneer Betrokkene:

- a. niet wenst mee te werken aan een Interventie;
- b. na een Interventie kiest om niet deel te nemen aan het voorgestelde ASG traject; niet binnen de gestelde tijdslimiet heeft aangegeven of hij wil deelnemen aan het voorgestelde ASG traject;
- c. wel akkoord is gegaan maar niet meewerkt aan het doorlopen van het voorgestelde volledige ASG traject*;
- d. zich op een dusdanige wijze opstelt, dat naar de mening van het ASG Team de vertrouwensbasis voor verdere samenwerking niet langer aanwezig is.

* door bijv. blokkering van het doorzenden van de onafhankelijke medische expertise aan de bedrijfsarts

6.4 Bedenktijd

Voordat in contact getreden wordt met de werkgever zal Betrokkene eenmalig 24 uur de tijd geboden worden zich alsnog te conformeren aan het doorlopen van het volledige ASG traject.

Te verstrekken gegevens aan de werkgever*

1. persoonsgegevens van Betrokkene;
2. dat Betrokkene niet wenst deel te nemen aan het ASG traject, of dat hij hiervan slechts een deel heeft gevolgd maar niet het volledige traject heeft voltooid;
3. het middelengebruik waar de zorgen van de ASG zich op toespitsen.

Een binnen de Medische Evaluatie opgesteld Expertise Rapport over Betrokkene zal, indien wordt geconcludeerd dat er sprake is van PMG (of een toevallig gebleken mogelijk andere ernstige aandoening die van invloed kan zijn op de vliegveiligheid), en Betrokkene onder verdere begeleiding wordt gesteld van zijn bedrijfsarts, ten behoeve van verdere behandeling, revalidatie en nazorg worden overhandigd aan uitsluitend de bedrijfsarts. E.e.a. is conform de overeenkomst tussen Stichting ASG en Betrokkene en geschiedt in het belang van een goede begeleiding van Betrokkene en de vliegveiligheid in het algemeen.

Mocht ondanks eerdere toezegging betrokkene toch geen medewerking willen verlenen aan en medici aanspreken op hun beroepsgeheim, dan zal de ASG dat feit melden aan de werkgever.

* met voorafgaande informatie daarover aan Betrokkene.

6.5 Blokkade Indeling

De blokkade op de indeling kan alleen met toestemming van de ASG worden opgeheven bij de werkgever. Dit voorkomt dat personen met bewezen PMG of een toevallig gebleken mogelijk andere ernstige aandoening die van invloed kan zijn op de vliegveiligheid toch werkzaamheden kan verrichten in een vliegende functie aan boord van een vliegtuig.

Deze blokkade kan op twee manieren worden opgeheven:

1. Wanneer door de instelling die de Medische Expertise uitvoert er geen PMG of een toevallig gebleken mogelijk andere ernstige aandoening die van invloed kan zijn op de vliegveiligheid geconstateerd wordt in de medische expertise.
2. Wanneer bij de ASG Team Coördinator, door de bedrijfsarts, is bevestigd dat betrokkene onder behandeling staat, zal de blokkade op de indeling worden opgeheven, zodat Betrokkene zich ziek kan melden bij de werkgever. Mocht Betrokkene zich beter melden zonder goedkeuring van de bedrijfsarts, zal de indeling door de ASG worden geblokkeerd zoals beschreven in punt 2.4 van het ASG hoofdproces.